

ŠETŘENÍ O VÝVOJI ÚVĚROVÝCH PODMÍNEK LEDEN

Samostatný odbor finanční stability

Sekce měnová a statistiky
Odbor měnové politiky a fiskálních analýz

3
1
20
20

I. ÚVOD A SHRNUTÍ

Čtvrtletní šetření ČNB o úvěrových podmínkách zachycuje vnímání bank ohledně úvěrových standardů, podmínek při schvalování úvěrů a poptávky po úvěrech u nefinančních podniků a domácností včetně hlavních ovlivňujících faktorů.

Třetí kolo šetření, jehož výsledky shrnuje tento dokument, časově pokrývá uplynulý vývoj výše uvedených aspektů úvěrového trhu z pohledu bank za čtvrté čtvrtletí 2012 a očekávání bank v těchto oblastech pro první čtvrtletí 2013. Třetí kolo šetření bylo provedeno na začátku listopadu a zúčastnilo se ho 18 bank, které mají více než 90% podíl na bankovním úvěrovém trhu.¹

Celkově ze šetření vyplývá, že banky ve čtvrtém čtvrtletí 2012 v souhrnu zpřísnily úvěrové standardy u podnikových úvěrů a uvolnily je u úvěrů na bydlení, zatímco standardy u spotřebitelských úvěrů zůstaly nezměněny. U podnikových úvěrů bylo zpřísnění standardů ovlivněno zejména vnímáním rizik souvisejících s výhledem ekonomické aktivity vybraných odvětví a celé ekonomiky. To při schvalování úvěrů vedlo ke zvýšení požadavků na zajištění a bedlivějšímu sledování velikosti úvěru a doby splatnosti. U úvěrů na bydlení byl hlavním faktorem uvolnění tlak konkurence ze strany jiných bank, což se projevilo zejména snížením průměrných marží. Vnímaná poptávka po úvěrech ve všech sledovaných segmentech oproti minulému čtvrtletí mírně vzrostla. U podnikových úvěrů to bylo zapříčiněno zejména potřebou financování fúzí a akvizic, u úvěrů domácnostem měla pozitivní vliv očekávání zvýšení DPH (úvěry na bydlení) a financování nákupu zboží dlouhodobé spotřeby (spotřebitelské úvěry).

V prvním čtvrtletí roku 2013 banky očekávají další zpřísnění úvěrových standardů u podnikových úvěrů a naopak jejich uvolnění u úvěrů na bydlení. Poptávka po podnikových úvěrech a úvěrech na bydlení by měla dle vnímání bank klesat, naopak u spotřebitelských úvěrů banky očekávají její růst.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Úvěrové standardy pro **úvěry nefinančním podnikům** se nadále zpříšňovaly v rozsahu 37 % čistého procentního podílu (ČPP)² úvěrového trhu (viz Graf 1). Zpřísnění standardů se dotklo jak úvěrů velkým podnikům, tak i úvěrů malým a středním podnikům, z hlediska splatnosti pak spíše dlouhodobých než krátkodobých úvěrů. Banky tedy standardy zpříšňovaly ve větším rozsahu, než samy v předešlém kole šetření očekávaly (ČPP 19 %). Zpříšňování standardů bylo ovlivněno zejména vnímáním rizik ohledně výhledu vybraných odvětví a podniků (např. ve stavebnictví), jakož i celkové ekonomické situace. Odráželo také náklady související s kapitálovou pozicí bank a nově i rizika plynoucí z ohodnocení požadovaných zástav. Banky přistoupily zejména ke zvyšování požadavku na zajištění a bedlivějšímu sledování velikosti úvěru a doby splatnosti v souvislosti s posouzením koncentračního rizika

¹ Šetření o vývoji úvěrových podmínek se účastnily čtyři velké banky, tři střední, tři malé banky, tři pobočky zahraničních bank a pět stavebních spořitelů. Strukturovaný dotazník obsahoval 17 standardních otázek. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB: (http://www.cnb.cz/cs/uverove_setreni/index.html). Dotazy k šetření prosím směrujte na adresu bls@cnb.cz.

² Kladná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění standardů/podmínek či souhrnný růst poptávky po úvěrech a naopak.

v odvětví, v menším rozsahu pak ke zvyšování marží. V prvním čtvrtletí 2013 pak 22 % ČPP úvěrového trhu očekává další zpřísnění standardů, jež by se mělo projevit zejména v segmentu úvěrů velkým podnikům. Zpřísnění standardů by se opět mělo týkat spíše dlouhodobých než krátkodobých úvěrů.

Oproti minulému čtvrtletí byla v rozsahu 17 % ČPP úvěrového trhu zaznamenána mírně zvýšená poptávka po úvěrech nefinančním podnikům (viz Graf 3), a to výhradně po dlouhodobých úvěrech. Nenaplnila se tak očekávání poklesu poptávky z předešlého kola šetření. V uvedeném vývoji se projevil nárůst poptávky po financování fúzí a akvizic, jakož i příliv zákazníků z bank stahujících se z tohoto segmentu. Na druhé straně na poptávku negativně působí snížená potřeba financování fixních investic. S ohledem na dočasný charakter faktorů současného nárůstu a očekávané zpřísnění standardů tak banky pro první čtvrtletí 2013 předpokládají pokles poptávky po všech typech podnikových úvěrů (ČPP -21 %) s výjimkou úvěrů krátkodobých.

II.2 DOMÁCNOSTI

Úvěrové standardy u **úvěrů na bydlení** se ve čtvrtém čtvrtletí 2013 uvolnily v rozsahu 28 % ČPP úvěrového trhu (viz Graf 4). Hlavním faktorem uvolnění byl tlak konkurence ze strany jiných bank, který převážil nad negativním výhledem trhu rezidenčních nemovitostí. Průměrné marže bank se celkově snižovaly, u rizikovějších úvěrů však došlo k jejich mírnému nárůstu. K dalším krokům ve směru uvolnění podmínek při poskytování úvěrů patřilo snížení požadavků na zástavu a pokles neúrokových poplatků.

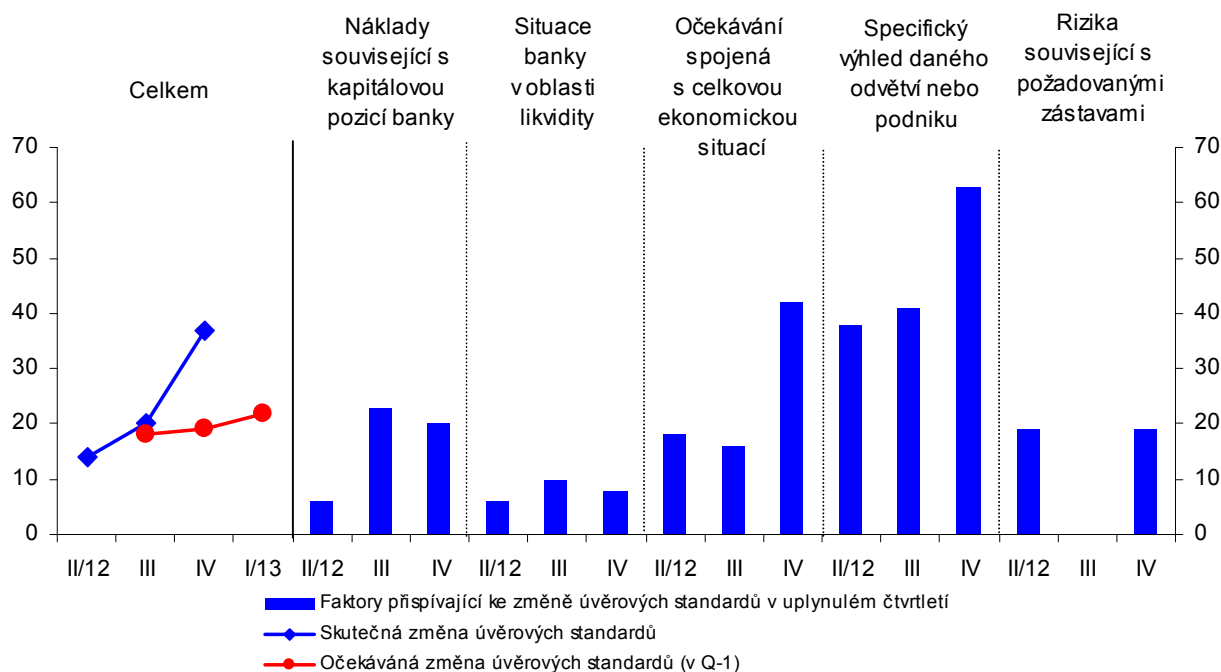
V souladu s očekáváním z minulého kola šetření vnímaná poptávka po úvěrech na bydlení oproti předchozímu čtvrtletí mírně vzrostla, a to u 21 % ČPP úvěrového trhu (viz Graf 6). Dle části respondentů ji pozitivně ovlivnily probíhající reklamní kampaně a související přesun klientů z jiných bank. Jako další faktor posilující poptávku byl bankami zmiňován vliv očekávaného (a následně realizovaného) zvýšení DPH od ledna 2013, které motivovalo k prodeji nemovitostí a uzavírání smluv o úvěrech na bydlení před tímto datem. Naopak negativně poptávku po úvěrech na bydlení ovlivnila zvýšená potřeba financování výdajů na spotřebu nesouvisející s bydlením a klesající spotřebitelská důvěra. V prvním čtvrtletí 2013 úvěrový trh očekává další uvolnění úvěrových standardů, ovšem nikterak plošné (ČPP -7 %), při snížené poptávce po úvěrech na bydlení (ČPP -19 %).

U **spotřebitelských úvěrů** se úvěrové standardy ani ve čtvrtém čtvrtletí 2012 v souladu s minulým očekáváním nezměnily a banky neidentifikovaly žádné faktory, které by k případnému zvýšení/snížení mohly přispívat (viz Graf 7). Také v případě podmínek při schvalování úvěrů byla situace stabilní s výjimkou toho, že došlo k nárůstu marže u rizikovějších úvěrů (viz Graf 8). Z hlediska vnímané poptávky po spotřebitelských úvěrech došlo ve čtvrtém čtvrtletí 2012 k jejímu poměrně plošně vnímanému mírnému nárůstu (51 % ČPP úvěrového trhu, viz Graf 9). Mezi hlavní vysvětlující faktory zařadili respondenti vliv zvýšené potřeby financování výdajů na zboží dlouhodobé spotřeby a přesun klientů od konkurenčních bank. Poptávku po spotřebitelských úvěrech však dlouhodobě tlumí snížená spotřebitelská důvěra. Pro první čtvrtletí 2013 banky převážně očekávají v zásadě nezměněné úvěrové standardy u spotřebitelských úvěrů a nárůst poptávky po těchto úvěrech u malé části úvěrového trhu (ČPP 9 %).

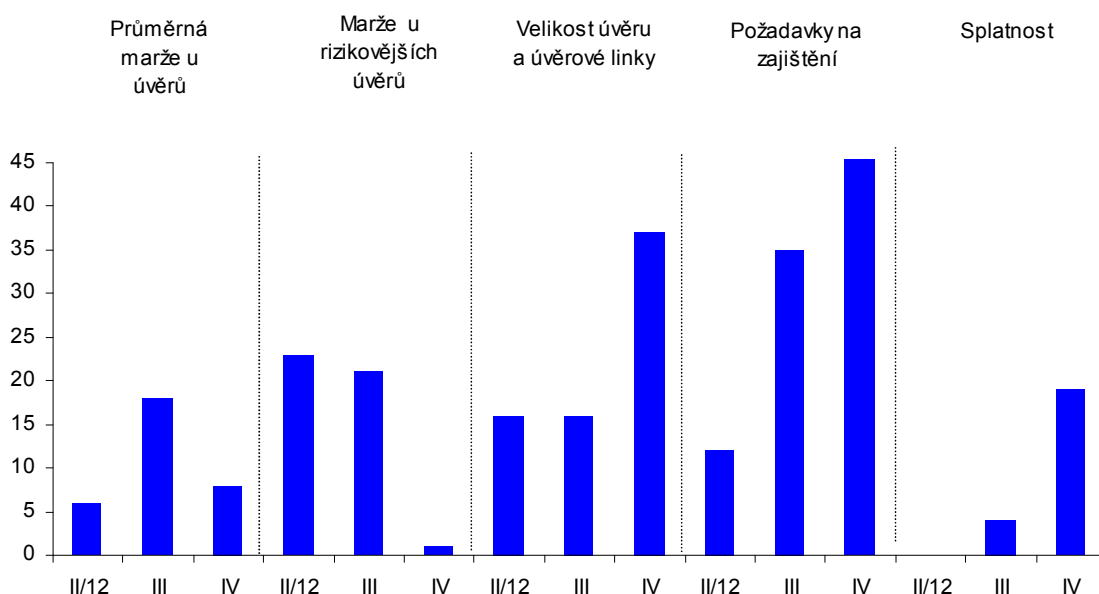
Velká část úvěrového trhu (ČPP 53 %) zaznamenala zvýšení poptávky po úvěrech od **živnostníků** při souběžném uvolnění úvěrových podmínek v tomto segmentu (ČPP 23 %). Banky však neočekávají pokračování zmíněného trendu v příštím období.

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚŘŮ NEFINANČNÍM PODNIKŮM

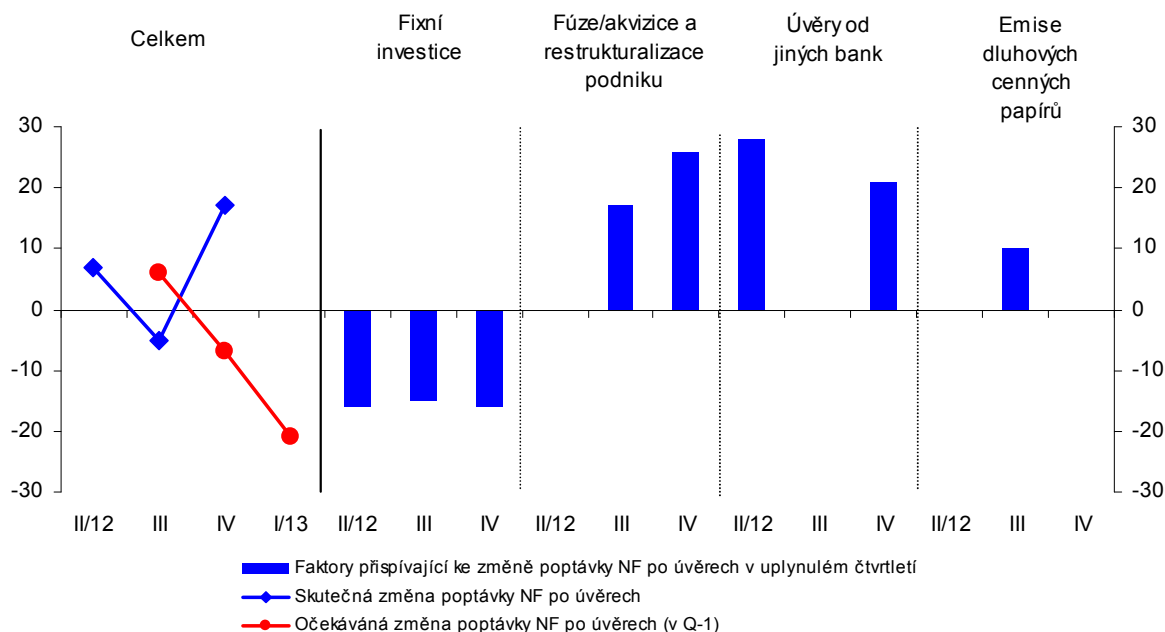
Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěřů nefinančním podnikům ([otázky 1, 2 a 6](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěřů nefinančním podnikům ([otázka 3](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

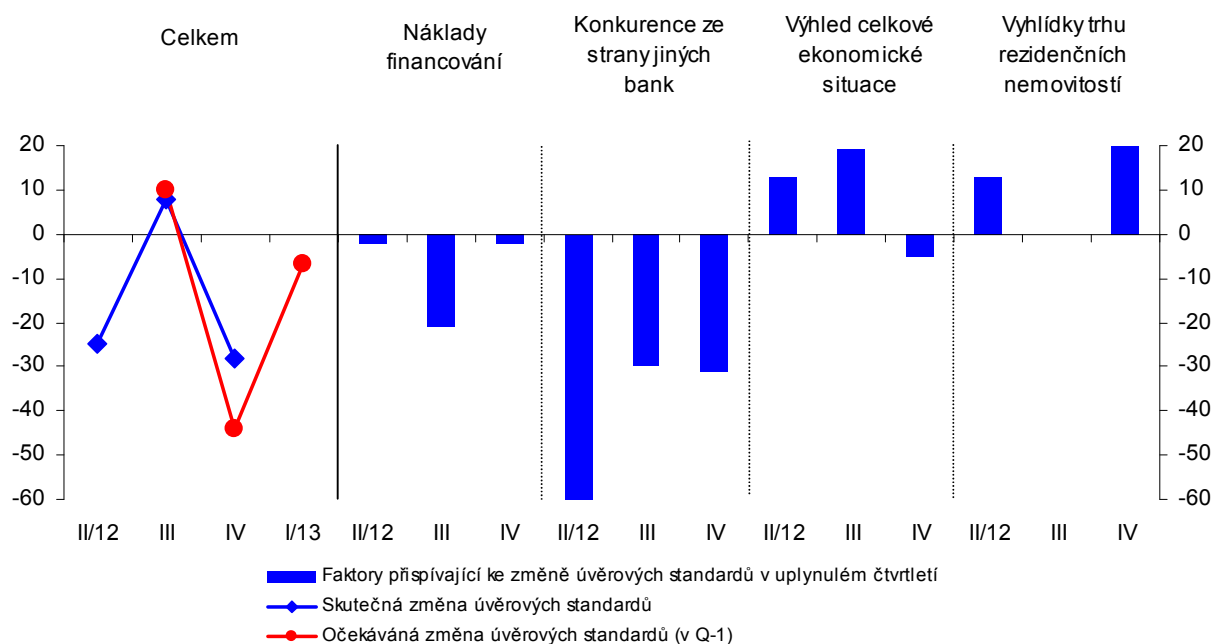

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech ([otázky 4, 5 a 7](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)

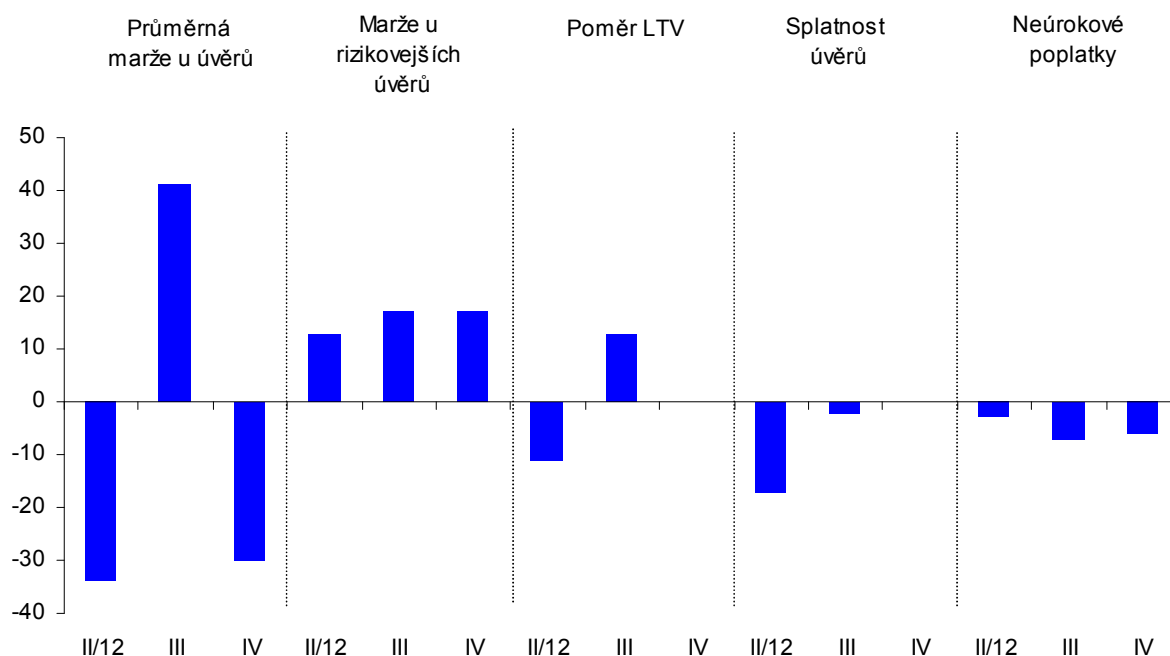

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚŘŮ NA BYDLENÍ

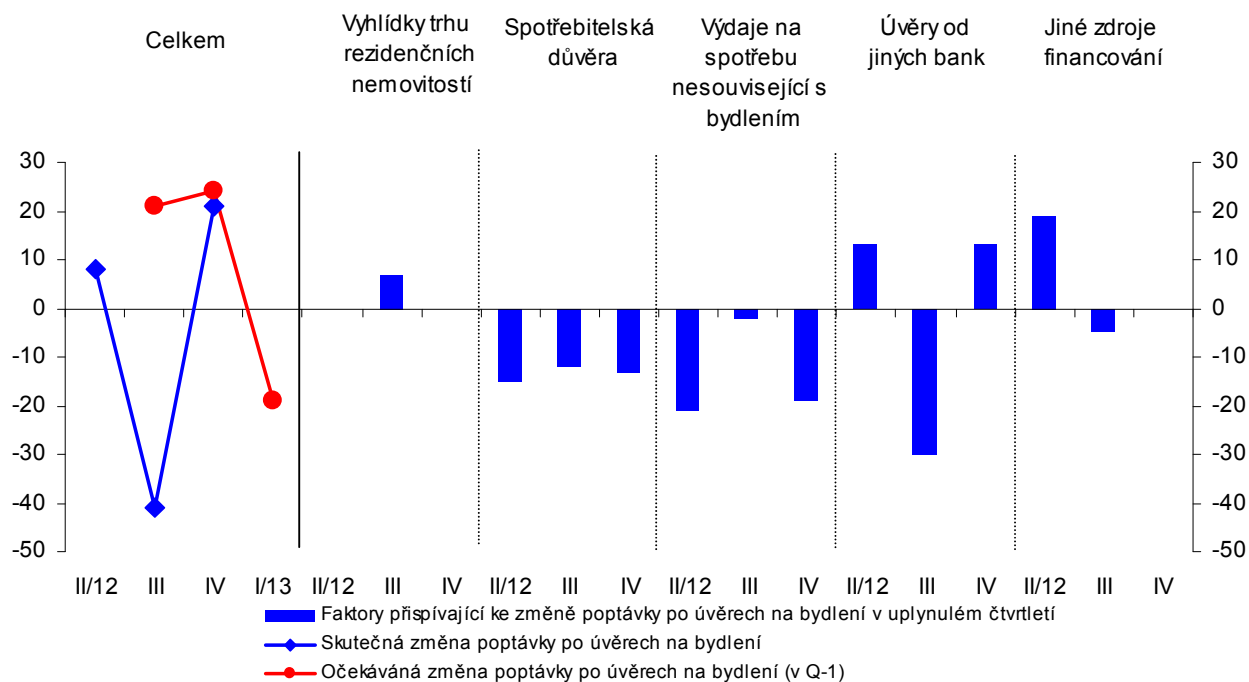
Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení ([otázky 8,9 a 16](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení ([otázka 10](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

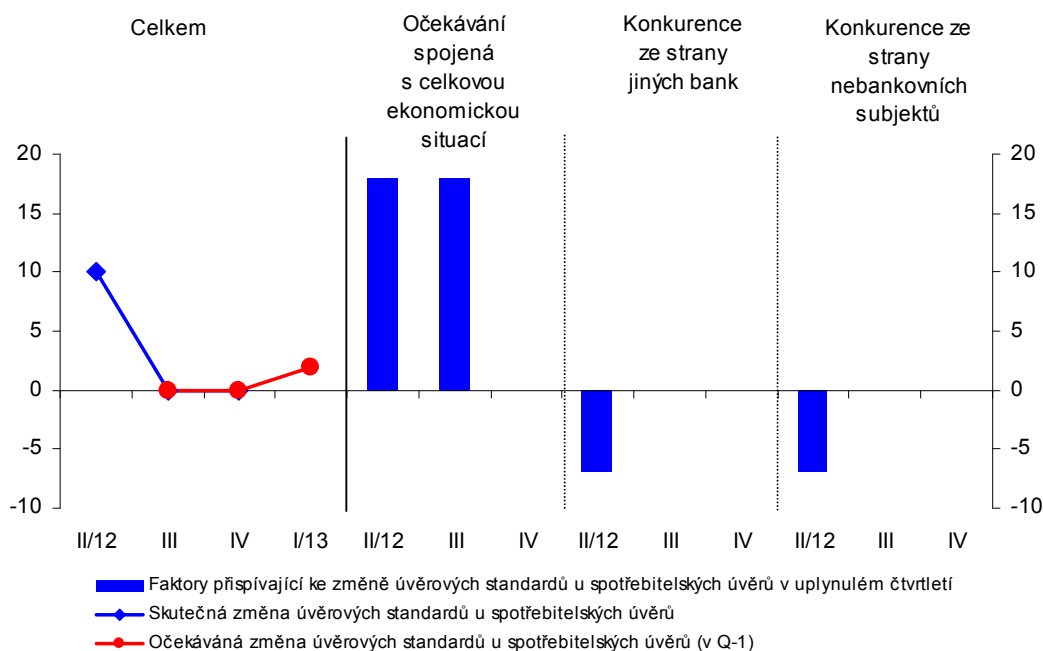

Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení ([otázky 13,14 a 17](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

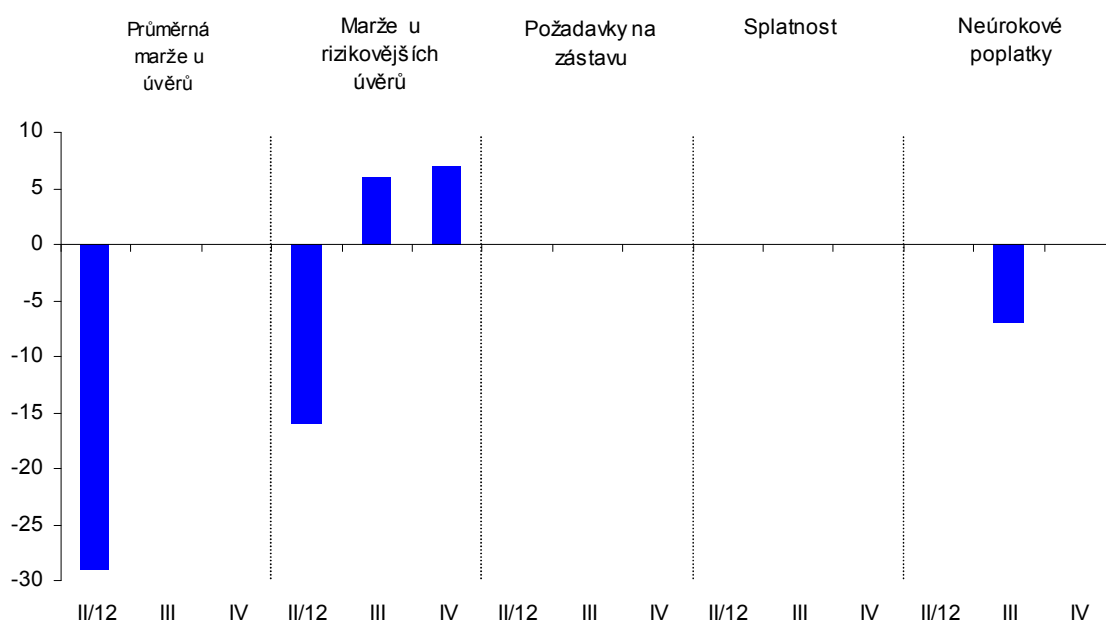

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚŘŮ

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u spotřebitelských úvěrů ([otázky 8,11 a 16](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 8 Změny podmínek při schvalování spotřebitelských úvěrů ([otázka 12](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po spotřebitelských úvěrech ([otázky 13, 15 a 17](#))
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)

